УДК 378.016:81'1]:174:001.8
DOI https://doi.org/10.32782/bsps-2026.11.4

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЦИТУВАНЬ У СВІТЛІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Ніна Данилюк
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Волинського національного університету імені Лесі Українки
просп. Волі, 13, м. Луцьк, Україна
orcid.org/0000-0002-7373-2902
Researcher ID: rid41375
e-mail: nina-danylyuk@gmail.com

Анотація. *У статті розглянуто нормативні документи (закони України «Про освіту» (2017) та «Про академічну доброчесність» (2026), «Етичний кодекс ученого України» (2009) та ін.) та науково-методичні праці українських і закордонних учених, у яких представлено розуміння поняття академічної доброчесності. Сучасні вимоги до оформлення цитувань подано через призму академічної доброчесності. Докладно описано різні способи наведення прямих цитат залежно від слів автора, способи скорочення великих цитат, особливості прямого і непрямого цитування, цитування за первинними і вторинними джерелами. Звернено увагу на специфіку оформлення цитат, узятих із іншомовних джерел, на випадки доречного цитування за вторинними джерелами, на можливості самоцитування.*

Виокремлено проблемні питання, які спричиняють типові помилки в оформленні цитат здобувачами освіти. Запропоновано можливі шляхи їх вирішення, спираючись на норми «Українського правопису» (2019) та рекомендації українських дослідників.

З'ясовано, що дотримання вимог до оформлення цитат у наукових працях слугують важливим чинником забезпечення академічної доброчесності. Наявність обов'язкових покликань на джерела і наведення правильно оформлених цитат сприяють запобіганню плагіату й сампоплагіату, засвідчують високий рівень наукової етики та академічної культури дослідника. Зауважено, що молоді науковці повинні використовувати різноманітні способи наведення прямих і непрямих цитат у тексті, за потреби робити їх скорочення. Вони мають уміти коректно висловити своє ставлення до думок інших авторів, намагатися зберегти зміст і форму цитованих одиниць, здійснювати адекватний переклад іншомовних засобів, послуговуватися надійними першоджерелами, перевіряти інформацію, отриману завдяки штучному інтелекту (ШІ).

Перспективу дослідження вбачаємо у вивченні специфіки цитування праць різної жанрово-стилістичної належності та виробленні практичних рекомендацій для здобувачів освіти всіх рівнів.

Ключові слова: *академічний текст, наукова етика, непряма цитата, пряма цитата, український правопис.*

© Н. Данилюк, 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0

CURRENT REQUIREMENTS FOR CITATION FORMATTING IN LIGHT OF ACADEMIC INTEGRITY

Nina Danylyuk
Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of the Applied Linguistics,
Lesya Ukrainka Volyn National University
Voli Ave., 13, Lutsk, Ukraine
orcid.org/0000-0002-7373-2902
Researcher ID: rid41375
e-mail: nina-danylyuk@gmail.com

Abstract. *This article examines regulatory documents (the Laws of Ukraine «On Education» (2017) and «On Academic Integrity» (2026), the «Code of Ethics for Ukrainian Scholars» (2009), and others) as well as scientific and methodological works by Ukrainian and foreign scholars that present interpretations of the concept of academic integrity.*

Current requirements for citing sources are presented through the lens of academic integrity. The text provides a detailed description of various methods for including direct quotations based on the author's exact words, ways to abridge lengthy quotations, the characteristics of direct and indirect citations, and citation practices for primary and secondary sources. Attention is drawn to the specifics of formatting citations taken from foreign-language sources, to instances where it is appropriate to cite from secondary sources, and to the possibility of self-citation.

This paper identifies problematic issues that lead to common errors in the formatting of citations by students. It proposes possible solutions based on the standards of «Ukrainian Spelling» (2019) and the recommendations of Ukrainian researchers.

It has been established that adherence to the requirements for citing sources in scholarly works is an important factor in ensuring academic integrity. The inclusion of mandatory references to sources and the use of properly formatted citations help prevent plagiarism and self-plagiarism, and demonstrate the researcher's high level of scholarly ethics and academic culture. It has been noted that young scholars should use a variety of methods for incorporating direct and indirect quotations into the text and, when necessary, abridge them. They must be able to correctly express their views on the opinions of other authors, strive to preserve the content and form of the cited material, provide an accurate translation of foreign-language expressions, and rely on reliable primary sources, verify information obtained through artificial intelligence.

We see the prospects for this research in studying the specific characteristics of citations in works of various genres and styles and in developing practical recommendations for students at all educational levels.

Key words: *academic text, research ethics, indirect citation, direct citation, Ukrainian spelling.*

Постановка проблеми. Сучасні вимоги до академічного письма підпорядковано цінностям і правилам академічної доброчесності, визначеним у нормативних документах України та інших країн. Коректне наведення цитат сприяє уникненню підозр на плагіат і самоплагіат, забезпечує високу якість праць наукових (НП), науково-педагогічних (НПП) і педагогічних працівників (ПП) та здобувачів освіти (ЗО). Відомості про оформлення прямого цитування представлено в Державному стандарті 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання», у чинному «Правописі української мови» 2019 р., у рекомендаціях бібліографічних відділів бібліотек, а також прописано у вимогах видавництв. Однак належне наведення цитат, узятих із джерел українською та іноземними мовами, різноманітність їх уведення в авторський текст викликають труднощі, що засвідчує наша робота в редакційних колегіях наукових лінгвістичних часописів, а також досвід керівника науково-методичних і кваліфікаційних праць. Тому вважаємо, що проблема цитування в контексті академічної доброчесності *актуальна.*

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням академічного письма та оформлення наукових робіт у світлі дотримання академічної доброчесності присвячено низку праць українських та зарубіжних учених. Зокрема, назвемо кілька навчально-методичних посібників В. Бондаренка [1], Т. Шарової, С. Шарова, А. Землянської та А. Землянського [2], Т. Костирко, С. Лавренкової,

І. Бондар та М. С. Жигалкіної [3] та ін., у яких висвітлено поняття академічної доброчесності, етики наукових досліджень, розглянуто специфіку академічного письма, різновиди письмових та усних наукових текстів, вимоги до їх підготовки й способи уникнення плагіату, одним із яких є належне цитування.

У «Правописі української мови» виділено окремий § 167. Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат, у якому докладно описано наведення цитат переважно в художньому стилі мови [4].

Зарубіжні дослідники звертають більшу увагу порівняно з українськими на виклики в галузі доброчесності загалом та академічного письма зосібно у часи використання ШІ, розглядають програми автоматизованої перевірки текстів на плагіат та оцінювання їх оформлення тощо (D. Cotton, P. Cotton, J. Shipway [5]; C. Song, Y. Song [6]; M. Sullivan, A. Kelly, P. McLaughlan [7] та ін.).

Мета статті – узагальнити відомості про способи оформлення цитувань за сучасними вимогами через призму академічної доброчесності, закцентувати на типових помилках у наукових працях ЗО у галузі філології, на труднощах, з якими вони стикаються, використовуючи прямі та непрямі цитати різними мовами. Для реалізації мети потрібно виконати такі **завдання**: опрацювати нормативні документи та науково-методичні праці українських дослідників, у яких розкрито питання оформлення цитат; простежити типові недоліки у роботах ЗО-філологів; описати основні вимоги до оформлення цитувань; виокремити проблемні питання та запропонувати шляхи їх вирішення.

Об'єкт дослідження – нормативні документи, наукові та науково-методичні праці в галузі академічної доброчесності та специфіки академічного тексту. **Предмет вивчення** – варіативні способи оформлення цитувань українських та закордонних праць, труднощі, виявлені у кваліфікаційних роботах ЗО-філологів, та способи їх усунення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дотримання академічної доброчесності вважають пріоритетним у діяльності закладів науки та освіти в Україні. Поняття академічної доброчесності визначено в законах України «Про освіту» (2017) та «Про академічну доброчесність» (2026), в «Етичному кодексі ученого України» (2009), в етичних кодексах установ та в інших документах. Зокрема, у ст. 42 Закону України «Про освіту» сказано: «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень», посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей [8]. Дотримання академічної доброчесності ПП, НПП та НП, а також ЗО передбачає обов'язкове посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей інших дослідників, що, як правило, супроводжує цитування або згадування праці. Одним із видів порушень академічної доброчесності, описаних у статтях 24 і 26 Закону України «Про академічну доброчесність», є *плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження без зазначення авторства, а також *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів без належних посилань [9]. Наявність цих явищ установлюють за допомогою спеціальних антиплагіатних програм за умов відсутності посилань на використану літературу та цитувань із неї. Окрім того, у цьому Законі врегульовано використання результатів, згенерованих ШІ, і вказано: якщо його застосування в роботі не зазначено, то подібні матеріали не можна вважати авторськими.

За визначенням Д. Баранника, цитата – «(нім. Zitat, від лат. citare – приводити, викликати, проголошувати) – дослівно наведений у мовленні уривок якогось тексту чи точно відтворений вислів якоїсь особи» [10, с. 524]. Функції цитат, названі автором, показують їхню роль у тексті для забезпечення академічної доброчесності, оскільки вони слугують для: а) підтвердження думки автора свідченням авторитетного джерела; б) критичної оцінки процитованого положення; в) побудови системи наукових доказів; г) ілюстрування текстовими зразками типологічних ознак певних різновидів мовлення (у лінгвістичних дослідженнях) та ін. Відповідно, похідну назву *цитування* А. Загнітко роз-

глядає як «один з основних прийомів інтертекстуальності, що полягає у дослівному наведенні уривку з певного тексту для підтвердження або ілюстрації тієї чи іншої думки» [11, с. 890]. Тобто йдеться про взаємодію текстів або присутність у тексті елементів іншого тексту, створеного раніше, що належить цьому авторові (*самоцитування*) або ж іншому (*цитування*).

Звернемо увагу, що в Законі України «Про авторське право та суміжні права» термін *цитата* витлумачено у статті 1, підпункті 64 у широкому розумінні, що виходить за межі лише мовленнєвого явища: «Цитата – фрагмент (уривок) з правомірно оприлюдненого твору, записаного виконання, правомірно оприлюдненої фонограми або відеограми, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора та/або виконавця, виробника фонограми, виробника відеограми і джерела цитування, іншою особою з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на вираження іншої особи в незмінному (автентичному) вигляді або в перекладі такого фрагмента (уривка)» [12]. Отже, цитатою тут названо не лише уривок вербального тексту, а й оприлюдненого виконання, фоно- або відеограми, тобто фрагмент первинної семіотичної форми, вираженої вербальними та невербальними засобами, що має ознаки полікодовості, який використовують у вторинній семіотичній формі з покликанням на автора, виконавця, виробника. Зауважимо, що в нашій статті йдеться про цитати і цитування у традиційному значенні як наведені уривки мовленнєвих текстів із їх паспортизацією.

Основні норми оформлення вербальних цитат, викладені в «Правописі української мови», такі: 1) цитати, включені в авторський текст, потрібно брати в лапки; 2) у цитатах, наведених не повністю, пропуски позначають трьома крапками (їх можна брати в квадратні або кутові дужки на початку, в середині або в кінці цитати); 3) пояснення, вставлені у цитати, подають або в круглих, або в квадратних дужках. Звичайно, такі узагальнені рекомендації потребують деталізації щодо академічного тексту.

Варто звернути увагу, що для цитат українською мовою використовують знаки «» (так звані *ялиночки*), для іншомовних – “”. ЗО часто копіюють цитати з Інтернету і не звертають уваги на ці знаки або послуговуються ними безладно. Треба знати: якщо слово або вислів у лапках включено в українськомовну цитату, його ставлять у такі самі лапки, як для іншомовних цитат (“”). Покажемо на прикладі: *І. Кудінов наголосив: «Дослівне викладення цитат є “козирем” наукового огляду, але їх застосування повинно бути обґрунтованим. Особливу увагу треба приділити кількості, обсягу та науковій значущості цитат»* [13, с. 27]. Важливо пам'ятати: цитати, що виступають як самостійні висловлення (наприклад, епіграфи, афоризми), лапками не виділяють.

Окрім того, велике значення має застосування різних способів наведення цитат у поєднанні зі словами автора, що урізноманітнює мовлення. У вміщеному вище прикладі слова автора стоять перед цитатою, тому після них ставимо двокрапку, а цитату беремо в лапки. За «Українським правописом», якщо цитату вміщено перед словами автора, після неї потрібно ставити кому (там, де мала б бути крапка), знак оклику, знак питання або три крапки. Слова автора починаються з малої літери, а перед ними ставимо тире. Трансформуємо попередній приклад: *«Дослівне викладення цитат є “козирем” наукового огляду, але їх застосування повинно бути обґрунтованим. Особливу увагу треба приділити кількості, обсягу та науковій значущості цитат», – наголосив І. Кудінов*. Якщо цитата розірвана словами автора, «Український правопис» визначає кілька варіантів оформлення: а) коли на місці розриву не має бути ніякого розділового знака або мали б бути кома, крапка з комою, двокрапка або тире, перед словами автора та після них ставимо кому й тире, а цитату продовжуємо з малої літери, напр.: *«Дослівне викладення цитат є “козирем” наукового огляду, – наголосив І. Кудінов, – але їх застосування повинно бути обґрунтованим. Особливу увагу треба приділити кількості, обсягу та науковій значущості цитат»*; б) коли на місці розриву мала б бути крапка, то перед словами автора ставимо кому й тире, а після них – крапку й тире, цитату продовжуємо з великої літери, як-от: *«Дослівне викладення цитат є “козирем” наукового огляду, але їх застосування повинно бути обґрунтованим. – наголосив І. Кудінов. – Особливу увагу треба приділити кількості, обсягу та науковій значущості*

цитат». Набагато рідше в академічних текстах трапляються інші варіанти: в) коли на місці розриву мав би бути знак питання або знак оклику, то перед словами автора зберігаємо цей знак і додаємо тире, а після слів автора ставимо крапку й тире, продовжуючи цитату з великої літери (напр.: *«Як же побудувати нелінійний текст? – запитують автори. – Чи є засоби, що дозволяють швидко орієнтуватися в ньому?»* [14, с. 18]); г) коли на місці розриву мали би бути три крапки, їх залишаємо перед тире, а цитату продовжуємо або з великої, або з малої літери залежно від того, яка літера була б після трьох крапок за відсутності розриву: у першому випадку ставимо крапку й тире, а в другому – кому й тире.

Варто закцентувати увагу на різноманітності поєднання цитат зі словами автора, оскільки в працях ЗО переважає перший варіант або ж цитування загалом відбувається без залучення слів автора. Наведемо «сигнальні фрази», за допомогою яких варто вводити цитати, як-от: *автор / дослідник / науковець / учений вказує на…; автор уважає / зауважує / зазначає / констатує / наголошує / переконує / пише / стверджує* і под.; *за словами автора; на думку автора; як вважає автор; у праці з'ясовано / сказано / зазначено / наголошено/ сказано* й ін.

Окремо потрібно зупинитися на використанні великих цитат, у яких зроблено пропуски. За «Українським правописом», якщо цитату наведено не повністю, а з пропуском, його позначаємо трьома крапками на початку, в середині або в кінці цитати. У наукових та інших спеціальних текстах три крапки на місці пропуску беруть у квадратні або кутові дужки, напр.: *У пункті 2 статті 5 Закону України «Про академічну доброчесність» сказано:* «*Забороняється доведення до здобувачів освіти завідомо неправдивої чи викривленої інформації, сфабрикованих чи сфальсифікованих даних, крім випадків, зумовлених навчальними та/або методичними цілями, зокрема з метою формування у здобувачів освіти […] вміння критично сприймати та аналізувати інформацію*» [15]. Три крапки ми поставили замість вилучених слів «критичного мислення», оскільки їх конкретизує словосполучення «критично сприймати та аналізувати інформацію». У цьому разі скорочення відбулося всередині речення, тому його продовжуємо з малої літери. Так само пишемо уривок цитати, органічно включеної у текст, коли вона виступає як підрядна частина складнопідрядного речення або як частина речення зі вставленими словосполученнями або реченнями, без зазначення можливого пропуску на її початку, як-от: *У посібнику зазначено, що «при підготовці наукових робіт рекомендується звертатися до першоджерел інформації (монографій, наукових статей, дисертацій тощо)»* [16, с. 31]. Якщо ж цитата подана як пряма мова на початку речення перед авторськими словами, перше слово в ній після трьох крапок потрібно писати з великої літери, напр.: *«[…] Під час створення академічного твору автор повинен дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності», – вказано в статті 8 Закону України «Про академічну доброчесність»*.

Інколи під час цитування виникає потреба у вставленні пояснень, приміток, зауважень, які подають у круглих або в квадратних дужках з указівкою на їх авторство (ініціали або загальноприйняті скорочення) на зразок: (виділення наше. – *Н. Д.*), (курсив наш. – *Н. Д.*), (переклад здійснено за допомогою Google Tranlate. – *Н. Д.*), (примітка наша. – *Ред.*), (Nota Bene! або NB! (зверніть увагу!) – *Упоряд*.) і под. Цитати з джерел минулих століть, виконані за колишніми нормами правопису, потрібно подавати за нинішніми вимогами, вказуючи це в примітках, як-от: (оформлено за сучасним правописом. – *Н. Д.*). Однак якщо мета філологічного дослідження передбачає вивчення орфоепічних чи орфографічних явищ, важливих із погляду історії мови, правопис оригіналу варто зберегти.

Звернемо увагу, що в науково-методичній літературі розрізняють два поняття: *пряме цитування* і *непряме цитування*, відповідно, використовують терміни *пряма цитата* і *непряма цитата*. У нашій статті вище йшлося про використання *прямих цитат* як дослівно наведених уривків тексту іншого автора або створеного раніше власного тексту з точним збереженням формулювання, пунктуації та змісту. *Непряма цитата* – це близький до тексту оригіналу перефразований вислів, який максимально передає думку автора (-ів). Порівняймо: *«Західний досвід покарання за нечесність: від перездачі*

іспиту, перепрослуховування курсу і переписування роботи до виключення з університету» [17, с. 31] (пряма цитата); *На думку авторів посібника «Академічне письмо», західний досвід покарання за нечесність виявляється в такому діапазоні: від перескладання іспиту, повторного слухання курсу і переписування роботи до виключення з університету* [Там само, с. 31] (непряма цитата). Зазначимо, що перефразовані цитати також потрібно подавати з указівкою на джерело.

Окрім того, виокремлюють *цитати за первинним джерелом* (коли автор роботи безпосередньо цитує першоджерело) і *цитати за вторинним джерелом* (коли автор посилається на першоджерело через інше цитування). Як зауважує І. Кудінов у праці «Основи наукового цитування», цитувати за вторинним джерелом можна лише в кількох випадках, якщо: 1) першоджерело втрачене, але воно вже було процитоване; 2) першоджерело важкодоступне; 3) слова автора відомі зі спогадів іншої особи: 4) першоджерело створене рідкісною мовою; 5) першоджерело знайдене в результаті архівного чи літературного пошуку автора вторинного джерела; 6) цитату наведено як ілюстрацію до аргументів автора вторинного джерела. У такому разі потрібно вказувати обидва джерела або ж використовувати примітку (цит. за:). Не погоджуємося з твердженням автора посібника про те, що в роботі ЗО як молодого дослідника не можна послуговуватися подібними примітками. Цитуючи художні тексти, варто вибирати академічні видання, (повні) зібрання творів, а не окремі твори, розміщені в Інтернеті, у яких трапляється чимало помилок та описок. За можливості слід послуговуватися новими (пере)виданнями.

Закцентуємо на недоліках цитування, на які вказував І. Кудінов у названій праці (пункти а), б)), однак додамо до них ще кілька. ЗО справді: а) нерідко подають цитату за вторинним джерелом так, ніби знайшли її самостійно; б) цитують інформацію із вторинного джерела так, ніби вона належить його авторові, не вказуючи першоджерела; в) не перевіряють точність цитат та достовірність джерел; г) можуть довільно змінювати граматичні форми одиниць, синтаксичні конструкції в цитаті; ґ) не завжди вказують усіх авторів цитованої праці; д) інколи не наводять повних назв цитованих джерел; е) подекуди не зазначають усіх необхідних складників бібліографічного опису джерела; є) не завжди активізують доступ до електронних джерел, не вказують час звернення та ін. Сьогодні, коли набули поширення послуги ШІ, уважна перевірка цитат, наданої інформації загалом, відповідальність за яку несе людина – автор праці, набуває особливої ваги.

Окремо скажемо про цитування іноземних джерел, яке також зросло, що свідчить про обізнаність авторів у розгляді проблеми не лише українськими, а й закордонними вченими. Недоліки подібного цитування – наведення цитат за вторинними джерелами, недостатня точність змісту, покликання на застарілі першоджерела, коли вони вже важкодоступні та є нові перевидання, тощо. Нагадаємо правила, які можуть бути корисними для ЗО: 1) варто подавати прізвища цитованих авторів двома мовами: українською та мовою оригіналу в дужках (окрім загальновідомих), використовуючи прийняту транслітерацію, напр.: Д. Р. Коттон (D. R. Cotton), П. А. Коттон (P. A. Cotton), К. Сонґ (C. Song), Дж. Р. Шипвей (J. R. Shipway) та ін.; 2) іншомовні терміни потрібно перекладати українською мовою (або паралельно наводити двома мовами) із указівкою на значення в мові оригіналу, яке може відрізнятися від прийнятого в нас; 3) цитати треба перекладати або перефразовувати українською мовою; 4) можна використовувати електронні перекладачі як основу, вказуючи це в роботі, однак варто самостійно звертатися до галузевих словників, ураховуючи відмінні наукові традиції, та коригувати переклад цитат. Зауважимо, що в українському академічному тексті прийнято наводити один або два ініціали імен, а не називати лише прізвища, як в іноземних працях, напр.: *В. Гумбольдт уважав…,* а не *Гумбольдт уважав...* З огляду на норми українського відмінювання, треба зважати на стать дослідника, як-от: *у працях Деббі Коттон і Петера Коттона*.

У разі необхідності автор може використовувати цитати зі своїх попередніх праць (самоцитування), але оформляти їх так само, як і цитати з інших джерел, щоб уникнути звинувачень у самоплагіаті.

Варто пам’ятати вимоги щодо кількості та якості цитат в академічному тексті. Надмірне цитування вказує на несамостійність роботи, тому обсяг наведених цитат пови-

нен не перевищувати 25% авторського тексту. На одній сторінці може бути не більше 2–3 цитат невеликого розміру, які передають важливу думку авторів першотвору. Якщо цитати великі, вдаємося до скорочень.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, дотримання сучасних вимог до оформлення цитат у наукових працях слугують важливим чинником дотримання академічної доброчесності. Наявність обов'язкових покликань на джерела і наведення правильно оформлених цитат сприяють запобіганню плагіату й сампоплагіату, засвідчують високий рівень наукової етики та академічної культури дослідника. Молоді науковці мають використовувати різноманітні способи наведення прямих і непрямих цитат у тексті, за потреби – робити їх скорочення, уміти коректно висловити свою оцінку думок інших авторів, відповідально ставитися до збереження змісту і форми цитованих одиниць, до перекладу іншомовних засобів, послуговуватися надійними першоджерелами, перевіряти інформацію, отриману завдяки штучному інтелекту (ШІ).

Перспективи дослідження вбачаємо у вивченні специфіки цитування праць різної жанрово-стилістичної належності та виробленні практичних рекомендацій для здобувачів освіти всіх рівнів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко В. В. Академічна доброчесність та академічне письмо. Харків : ХНАДУ, 2023. 150 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0060642.pdf
2. Академічна доброчесність та академічне письмо : навчальний посібник / уклад.: Т. М. Шарова, С. В. Шаров, А. В. Землянська, А. М. Землянський. Запоріжжя, 2023. 209 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/390761790_Akademicna_dobrocesnist_ta_akademicne_pismo_navcalnij_posibnik
3. Академічне письмо : навчальний посібник / уклад.: Т. М. Костирко, С. В. Лавренкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 166 с. URL: https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3
4. Розділові знаки для оформлення прямої мови та цитат. *Правопис української мови*. Київ : Наукова думка, 2019. *Словник. ua*. URL: https://slovnyk.ua/pravopys.php?prav_par=167
5. Cotton D. R., Cotton P. A., Shipway J. R. Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*. 2023. Vol. 61. P. DOI: https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148
6. Song C., Song Y. Enhancing academic writing skills and motivation: assessing the efficacy of ChatGPT in AI-assisted language learning for EFL students. *Frontiers in Psychology*. 2023. Vol. 14. Art. 1260843. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.12608
7. Sullivan M., Kelly A., McLaughlan P. ChatGPT in higher education: Considerations for academic integrity and student learning. *Journal of Applied Learning and Teaching*. 2023. Vol. 6. No. 1. DOI: https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.17
8. Закон України Про освіту (2017 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
9. Закон України Про академічну доброчесність (2026 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
10. Баранник Д. Х. Цитата. *Українська мова: енциклопедія* / редкол. В. М. Русанівський (голова), О. О. Тараненко (співголова). 2-е вид. Київ : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 2004. С. 524.
11. Загнітко А. Цитування. Загнітко А. *Сучасний лінгвістичний словник*. Вінниця : Твори, 2020. С. 898.
12. Закон України Про авторське право та суміжні права (2022 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text
13. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. 2019. URL: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf
14. Академічне письмо: навчальний посібник / уклад.: Т. М. Костирко, С. В. Лавренкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 166 с. https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3
15. Закон України «Про академічну доброчесність» (2026 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України.* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text
16. Кудінов І. О. Основи наукового цитування. 2019. URL: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf
17. Академічне письмо: навчальний посібник / уклад.: Т. М. Костирко, С. В. Лавренкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 166 с. https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3

REFERENCES

1. Bondarenko, V. V. (2023). Akademichna dobrochesnist ta akademichne pysmo [Academic Integrity and Academic Writing]. Kharkiv: Vyd-vo KhNADU. 150 p. Retrieved from: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0060642.pdf [in Ukrainian].
2. Akademichna dobrochesnist ta akademichne pysmo [Academic Integrity and Academic Writing] (2023) / eds. T. M. Sharova, S. V. Sharov, A. V. Zemlianska, A. M. Zemlianskyi. Zaporizhzhia. 209 p. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/390761790_Akademicna_dobrocesnist_ta_akademicne_pismo_navcalnij_posibnik [in Ukrainian].
3. Akademichne pysmo [Academic Writing] (2022) / ed.: T. M. Kostyrko, S. V. Lavrenkova, I. V. Bondar, M. S. Zhyhalkina. Mykolaiv: NUK. 166 p. Retrieved from: https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3 [in Ukrainian].
4. Rozdilovi znaky dlia oformlennia priamoi movy ta tsytat [Punctuation Marks for Direct Speech and Quotations] (2019). In: Pravopys ukrainskoi movy [Ukrainian Spelling]. Kyiv: Naukova dumka. Slovnyk. ua. Portal ukrainskoi movy ta kultury [Slovnik.ua. A portal for the Ukrainian language and culture]. Retrieved from: https://slovnyk.ua/pravopys.php?prav_par=167 [in Ukrainian].
5. Cotton, D. R., Cotton, P. A., Shipway, J. R. (2023). Chatting and cheating: Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*, 61, 228–239. DOI: https://doi.org/10.1080/14703297.2023.2190148 [in English].
6. Song. C., Song, Y. (2023). Enhancing academic writing skills and motivation: assessing the efficacy of ChatGPT in AI-assisted language learning for EFL students. In: *Frontiers in Psychology*, 14, art. 1260843. DOI: https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.12608 [in English].
7. Sullivan, M., Kelly, A., McLaughlan, P. (2023). ChatGPT in higher education: Considerations for academic integrity and student learning. In: *Journal of Applied Learning and Teaching,* 6, 1. Retrieved from: https://ro.ecu.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?article=3501&context=ecuworks2022-2026 [in English].
8. Zakon Ukrainy Pro osvitu [Law of Ukraine On Education] (2017). In: Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text [in Ukrainian].
9. Zakon Ukrainy Pro akademichnu dobrochesnist [Law of Ukraine on Academic Integrity] (2026). In: Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text [in Ukrainian].
10. Barannyk, D. Kh. (2004) Tsytata [Quote]. In: Ukrainska mova: entsyklopediia [The Ukrainian Language: An Encyclopedia] / ed. V. M. Rusanivskyi, O. O. Taranenko. Kyiv : Ukr. entsykl. im. M. P. Bazhana, p. 524. [in Ukrainian].
11. Zahnitko, A. (2020). Tsytuvannia [Citations]. In: Zahnitko, A. Suchasnyi linhvistychnyi slovnyk [A Modern Linguistic Dictionary. Vinnytsia: Tvory, p. 898. [in Ukrainian].
12. Zakon Ukrainy Pro avtorske pravo ta sumizhni prava [Law of Ukraine on Copyright and Related Rights] (2022). In: Verkhovna Rada Ukrainy. Zakonodavstvo Ukrainy [Verkhovna Rada of Ukraine. Legislation of Ukraine]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text [in Ukrainian].
13. Kudinov, I. O. (2019). Osnovy naukovoho tsytuvannia [Basics of Academic Citation]. Retrieved from: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf [in Ukrainian].
14. Akademichne pysmo (2022) [Academic Writing] / ed.: T. M. Kostyrko, S. V. Lavrenkova, I. V. Bondar, M. S. Zhyhalkina. Mykolaiv: NUK. 166 p. Retrieved from: https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3 [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada Ukrainy (2026). Zakon Ukrainy Pro akademichnu dobrochesnist [Law of Ukraine on Academic Integrity]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text [in Ukrainian].
16. Kudinov, I. O. (2019). Osnovy naukovoho tsytuvannia [Basics of Academic Citation]. Retrieved from: https://www.donnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2019/08/Kudinov-I.O.-Osnovi-naukovogo-czituvannya.pdf [in Ukrainian].
17. Akademichne pysmo [Academic Writing] (2022) / ed.: T. M. Kostyrko, S. V. Lavrenkova, I. V. Bondar, M. S. Zhyhalkina. Mykolaiv: NUK. 166 p. Retrieved from: https://eir.nuos.edu.ua/items/309a99c7-cadf-4156-8456-9f4fec91ccc3 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 25.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 03.11.2026